

Единъ день изневиделица налетѣла една конна дружина отъ около сто души и заела Хайдушката могила, гдето разперила палатки. Главатарѣтъ на дружината повикалъ старѣя (кмета) и нѣколко първенци отъ селото, та имъ казалъ да приготвятъ храна за конетѣ и за хората отъ дружината. На другия день рано сутрината въ Киселчово пристигнали трима отъ дружината съ оръжието си, облѣчени въ много чудовищни дълги дрехи съ високи кауци на глава. Между тѣхъ имало младежъ безъ брада и мустаци, хубавъ на лице.

Тримата се явили въ общината и казали на кмета и старейтѣ, че водятъ момъкъ, който ще се жени, но той нѣмалъ срѣдства, нито нужднитѣ дрехи и дарове за сватбата; затова искатъ да се събератъ отъ селото сватбени дарове, завивки, постелки, платна, шарени губери и т. н. Освенъ това да се поискатъ отъ занаятчиитѣ щавени кожи, отъ златаритѣ — обеци, гримни, огърлици и други скъпоценни украси¹⁾.

Селянитѣ били привилегировани и знаели, че сж освободени отъ такива тегоби, каквито плащатъ безправнитѣ раи на своитѣ аги, кога женятъ синъ или дъщеря. Сѣтили се старейтѣ, че това сж „хайдути“ — разбойници²⁾. Обещавали се, че ужъ ще изпълнятъ поканата, но тѣ обезоръжили пратеницитѣ съ своята стража. Надвечеръ вързанитѣ, придружени отъ стражата, били подкарани къмъ Търново. Като изминали единъ-два километра, „момчето“ сполучило да извади нѣкаква свирка и силно изпищѣло. Хайдушката орда веднага се стрѣлнала съ конетѣ и заобиколила Киселчово. Като разбралъ главатарѣтъ, че хората му били откарани за Търново, пратилъ команда да стигне и освободи вързанитѣ, а той лично заелъ общината и запалилъ селото. Дървенитѣ къщи пламнали, населението се разбѣгало въ Джбравата. Нѣкои стигнали до Федова чифликъ и поискали помощъ отъ неговия управникъ. Но, докато се съобщи на властѣта въ Търново, огънятъ помелъ селото Киселчово до дъно. Хайдушката тайфа задигнала, що можала (дрехи, пари, платове, скъпоценности) и изчезнала.

Така разправя преданието за изчезването на индустриалното и привилегировано село Киселчово въ завоитѣ на р. Елишина. Разказътъ изглежда да е правдоподобенъ, защото презъ тѣзи времена (1643 — 1700 г.) въ цѣлата Котловина сж ставали сжществени промѣни, за които по-рано разказахме. Църкви и манастири били разрушени, села размѣстени, населението било прогонено или само избѣгало въ Балкана,

¹⁾ Такива нѣща искали отъ села и градове кърджалиитѣ, които върлували въ България изъ разни времена.

²⁾ Думата „хайдукъ“ е унгарска. Турцитѣ я употрѣблявали въ смисълъ на разбойникъ.